

Definition av hänsynskrävande biotop:

”Hänsynskrävande biotop är ett område med påtagliga naturvärden där särskild hänsyn bör tas vid alla skötselåtgärder för att förhindra eller begränsa skador i och invid biotopen. Med skada menas skogsbruksåtgärder som förstör eller medför en påtagligt negativ förändring av biotopens särdrag, t ex dess beståndsstruktur, markförhållanden eller artsammansättning.

Vissa typer av hänsynskrävande biotoper vårdas främst genom att lämnas till fri utveckling. I andra fall är ingrepp nödvändiga för att exempelvis förstärka biotopens särdrag, eller bevara eller utveckla naturvärden kopplade till naturliga störningar eller äldre kulturmiljöer.”

FOTO: JAN BENGTSSON

Introduktion till

Hänsynskrävande biotoper

En hänsynskrävande biotop är ett område med naturvärden som avviker från den brukade produktionskogen. Mängden naturvärden och kvalitén hos hänsynskrävande biotoper varierar. Det kan vara höga kvalitéter som i nyckelbiotoper men merparten av biotoperna håller inte dessa höga värden.

En hänsynskrävande biotop kan både finnas i produktionskogen såväl som i områden som är avsatta för naturvårdsändamål (NO/NS), i områden med förstärkt hänsyn (PF) eller kombinerade mål (K).

Målbildernas användningsområde

Målbilderna för hänsynskrävande biotoper är tänkta som en vägledning om vad som är en hänsynskrävande biotop, vilka naturvärden som kan förväntas finnas och hur hänsyn bör tas i samband med alla skogsbruksåtgär-

der. Målbilderna är inte direkt kopplade till lagens krav även om det är samma företeelser som beskrivs.

Målbilderna ger vägledning om lämplig miljöhänsyn vid skogsbruksåtgärder. De är utformade för användning i praktiskt skogsbruk och något att sträva efter vid planering och genomförande av alla skogsbruksåtgärder.

Hänsyn som blir så omfattande att den kan bilda en egen avdelning/skötselenhet ligger utanför målbildernas tänkta användningsområde. Hänsyn i den omfattningen kan istället hanteras i samband med frivillig avsättning och formellt skydd.

Det innebär att hänsynskrävande biotoper kan prioriteras inom ramen för miljöhänsyn vid avverkning, frivillig avsättning, formellt skydd eller att de kan ligga utanför prioriteringen beroende på fastighetens totala miljövärden.

Hänsynskrävande biotoper- Målbildernas struktur och definitioner

Kännetecken

Under denna rubrik beskrivs den hänsynskrävande biotopens huvudkaraktärer i några korta meningar.

Målbild för god hänsyn

I målbilden beskrivs vilken miljöhänsyn som bör tas. Den hänsyn som listas utesluter inte att det i vissa fall kan vara funktionellt med andra typer av hänsyn för att gynna särskilda arter eller artgrupper eller andra miljövärden.

FOTO: JAN BENGTSSON

Naturvärden

Här sammanfattas de viktigaste naturvärdena som förknippas med respektive hänsynskrävande biotop. Mängdbegrepp används för att ange tex hur många äldre träd som det vanligen finns och är tänkta att ge en känsla för biotopens karaktär.

Bedömning av vad som är en hänsynskrävande biotop, och avgränsningen av denna, sker genom en sammanvägning av de uppräknade naturvärdena. I en del fall kan ett enda naturvärde vara utmärkande och i andra fall, vilket är vanligast, så handlar det om flera naturvärden. Därmed behöver inte samtliga naturvärden finnas för att det ska räknas som en hänsynskrävande biotop. T.ex. kan förekomst av död ved variera beroende på områdets/biotopens historik och skötsel, och mängdbegreppet för död ved bör ses som ett mål.

Beskrivning

För varje hänsynsbiotop finns en kompletterande beskrivning av biotopen.

Definitioner

För att underlätta en samstämd värdering och avgränsning av hänsynskrävande biotoper, används genomgående i texten för målbildsbeskrivningarna några kvantifierade benämningar.

Mängdbegrepp

För att beskriva förekomsten av element och dylikt i hänsynskrävande biotoper används följande ord med motsvarande antal:

- förekomst >0 st/ha
- flera >2st/ha
- tydligt >5 st/ha vilket motsvarar ”inte behöva leta”
- rikligt >20 st/ha vilket motsvarar ”sätter prägel på” eller ”iögonfallande”

Mängdbegreppet är beskrivet per hektar, detta innebär att en biotop som är 0,5 ha kräver hälften så många.

Ålder

Med uttrycket ”äldre skog” i hänsynskrävande biotoper avses:

- 140 år för barrskog i norra Sverige
- 120 år för barrskog i södra Sverige
- För lövskog är det svårare att peka ut en specifik ålder, det är mycket andra aspekter som avgör.

Ålder är en av parametrarna bland flera som definierar en hänsynskrävande biotop, de kan både vara yngre eller äldre än ovan angivna åldrar.

Norra och södra Sverige definieras på samma sätt som i miljömålet Levande skogar. Till norra Sverige räknas Norrbottens, Västerbottens, Västernorrlands, Jämtlands, Gävleborgs, Dalarnas, Värmlands och Örebro län.

Äldre enskilda träd

Det enskilda trädets naturvärden är ofta knutet till trädets kondition och ålder. Vid planering är det inte praktiskt möjligt att i stor utsträckning borra och åldersbestämma träd. För att underlätta identifieringen av träd med naturvärden kan utseende hos bark, grenar och krona vara vägledande. Läs mer i målbilden för Naturvärdesträd som uppdateras under 2017.

Senvuxna träd

Ett senvuxet träd hyser många gånger lika höga naturvärden som andra äldre träd. Senvuxna träd är ofta ganska klena och har ett undertryckt utseende.

